

TDK-dolgozat

Kovács Gergely
Zsolt

Teleki Sándor

Szalay Gergő

Neurális kódvisszafejtés egész típusokkal és teljes vezérlési szerkezet támogatással

EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM

INFORMATIKAI KAR

PROGRAMOZÁSELMÉLET ÉS SZOFTVERTECHNOLÓGIAI TANSZÉK

Szerzők:

Kovács Gergely
Zsolt
programtervező
informatikus MSc.
2. évfolyam

Teleki Sándor
programtervező
informatikus MSc.
1. évfolyam

Szalay Gergő
programtervező
informatikus MSc.
2. évfolyam

Témavezetők:

Pintér Balázs
egyetemi adjunktus

Gregorics Tibor
tanszékvezető egyetemi docens

Budapest, 2024. május 12.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	1
1.1. Kontribúcióink	4
1.2. Gépi tanulás, mélytanulás	4
1.3. Kapcsolódó munkák	9
2. Módszerek	14
2.1. Adatgenerálás, adathalmazok	14
2.2. Alacsony szintű kód darabolás és párosítás	15
2.3. Előfeldolgozás	17
2.3.1. Az eredeti C kód optimalizációs transzformációja	19
2.3.2. Az assembly kód előállítás	21
2.3.3. Változó-memóriacím megfeleltetés	22
2.3.4. A szegmentációs példák előállítás	22
2.3.5. A kódvisszafejtési példák előállítás	23
2.3.6. Utólagos műveletek az adathalmazon	24
2.4. Modellek	26
2.4.1. Szegmentáló modell	26
2.4.2. Kódvisszafejtő modell	27
2.5. C kód előállítás	29
3. Kiértékelés	30
3.1. Mérőszámok	30
3.2. Tanító adathalmaz és tanítási paraméterek	31
3.3. Eredmények	31
3.3.1. Szegmentálás	32
3.3.2. Kódvisszafejtés	32
3.3.3. Valós példák	33

4. Diskusszió	35
5. Összefoglalás	37
Irodalomjegyzék	40

Kivonat

A kódvisszafejtés (decompilation) feladata alacsony szintű kódot visszaalakítani vele ekvivalens magas szintű kóddá. Mivel a fordító által létrehozott kódban a nyelv magas szintű információinak nagy része elveszik vagy átalakul, nagy kihívást jelent kódvisszafejtés során az, hogy a visszafejtett kód idiomatikus, ember által is olvasható legyen. Hagyományos kódvisszafejtő eszközökkel máig sem sikerült megoldani ezt a feladatot (ezen eszközök kimenetei gyakran az alacsony szintű kód működését utánozzák magas szintű nyelvi elemekkel, ezért sokszor nehezen értelmezhetők), így többen a gépi tanuláshoz fordultak.

Ebben a dolgozatban a korábbi munkánk továbbgondolását mutatjuk be. Előző munkánkban a másoló mechanizmus használatával megoldást nyújtottunk a literálok és azonosítók kezelésére. Jelenlegi munkánk során kidolgoztuk a *rekurzív szegmentálás* technikáját, mely a bemeneti alacsony szintű kódot kisebb, könnyebben visszafejthető részekre darabolja. A technikánk képes ezeket a kóddarabokat szükség szerint rekurzívan tovább-bontani. Ennek alapján a kódvisszafejtő rendszerünkben alkalmazunk egy újabb neurális hálót, mely elvégzi a szegmentálást. Így a kódvisszafejtést továbbra is egy *single-pass* módszerrel oldjuk meg.

Az alacsony szintű szerkezeti információk hasznosítása érdekében egy új kódolót hoztunk létre, ami csökkenti a két nyelv eltérő információsűrűségéből adódó aszimmetriát is. Újabb nyelvi elemek visszafejtését is támogatjuk a korábbiakhoz képest: hátul tesztelő (*do-while*) ciklusok, *augmented assignment*ek (pl. `+=`, `-=`), beépített függvények, integrális típusok, `break` és `continue`. Emellett elsőként kezeltük a hosszú switch utasítások esetén keletkező *jump table* szerkezetek visszafejtését.

1. fejezet

Bevezetés

Kódvisszafejtésről (vagy más néven *decompilation*ról) akkor beszélhetünk, amikor egy gépi kódhoz közeli nyelven írt programkódot alakítunk át magasabb absztrakciós szintű programozási nyelven írt kódra. Ennek különböző felhasználási területei például a rosszindulatú vagy hibás szoftverek felismerése és kiszűrése, a zárt forráskódú programok működésének megismerése, illetve az elveszett vagy sérült forráskód visszaalakítása.

A kódvisszafejtés feladata a fordítóprogramok megjelenésével egyidejűleg vetődött fel, mégis közel tíz évet kellett várni, mire az első kódvisszafejtő alkalmazások megjelentek. Az alapfeladat komplexitását a fordítás során bekövetkező absztrakciósszint-csökkenés okozza: elvesznek a magas szintű vezérlési szerkezetek és az azonosítók. Habár a gépi kód magas absztrakciós szintben való imitálása megoldható, a kódvisszafejtés teljes körű megoldása, idiomatikus kód visszaalakítása napjainkig is egy nyitott probléma.

Korábban több különböző programot is készítettek, melyekkel a felvetett feladatot szerették volna megoldani. Ezek közül a korai próbálkozások mind statikus (gépi tanulást nem alkalmazó) megközelítések voltak. Ide sorolhatóak az IDA Pro¹, a RetDec², a Radare2³, a Ghidra⁴. Tekintve, hogy az említett programok fejlesztéséhez komoly erőforrásokat kell mozgósítani (fordítóprogramok terén jártas tárgyszakértők, többévnnyi fejlesztőmunka), így kijelenthető, hogy a kódvisszafejtő programok fejlesztése jelentős költségekkel jár. Emellett a legtöbb ilyen program csak bizonyos fordítóprogramokat és azoknak is csak egyes verzióit támogatja, így egy újabb for-

¹<https://hex-rays.com/ida-pro/> 2022

²<https://retdec.com/> 2022

³<https://rada.re/n/> 2022

⁴<https://ghidra-sre.org/>

dítóprogram vagy verzió támogatása jelentős kiadásokkal járhat. Ezen felül az említett munkák közül a legtöbb nem generál idiomatikus kódot, azokban jellemző az ugrások intenzív használata, valamint a regiszterimitáció (regiszterek működésének emulálása magas szintű nyelvi elemekkel).

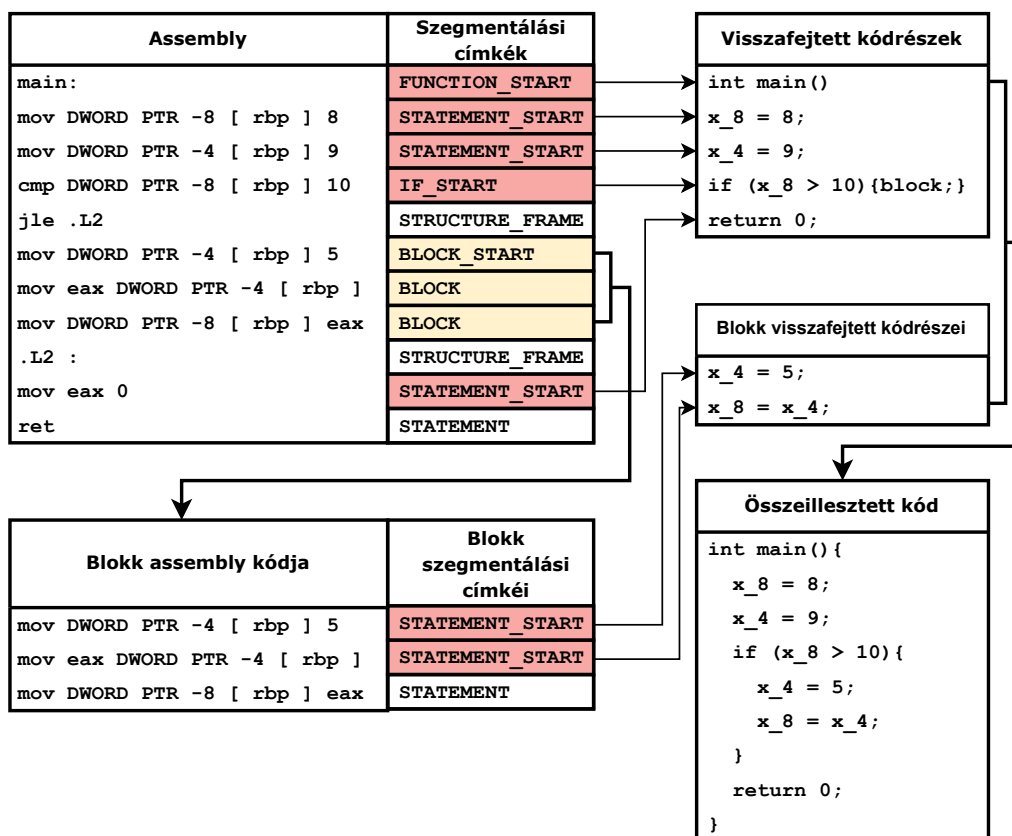
A kódvisszafejtés tekinthető két nyelv közötti szövegátalakításként, így érthető, hogy a természetes nyelvek feldolgozásánál használt eszközök előtérbe kerültek. A természetes nyelvfeldolgozás (Natural Language Processing, NLP) során emberi nyelven megfogalmazott szövegekkel dolgozunk. Ebbe a kategóriába tartozik a gépi fordítás (Neural Machine Translation, NMT), a szövegösszegzés, -generálás és -feldolgozás további területei. Az elmúlt időszakban a gépi tanulás (Machine Learning, ML), ezen belül is a mélytanulás (Deep Learning, DL) kimagasló sikereket ért el ezen a téren, különösképpen a szöveggenerálásban és a gépi fordításban. Hasonlóan a természetes nyelvekhez, a programnyelveknek is van egyfajta alapszókincse és nyelvtana, emellett az egyes nyelvek által kifejezhető gondolatok átvihetőek a másik nyelvre. Ebből kifolyólag gyakran használják a természetes nyelvek fordításában sikeres eszközöket a kódvisszafejtésben is.

Ezen területen az első munkában [1], melyet a továbbiakban alapmunkának tekintünk, egy egyszerű *seq2seq* architektúrával próbálták megoldani a feladatot, viszont több nehézség is megmutatkozott köztük az azonosítók helyes kezelése. Az első javítások [2, 3] különböző hibajavító módszereket és köztes reprezentációkat vezettek be. Előbbieket a literálok és az azonosítók gyakran helytelen kezelése, utóbbiakat pedig a szigorú nyelvi szabályok indokolták. Az eredmények javulásával az általánosabb *seq2seq* problémák kezelése is előtérbe került. A hosszlimitáció problémájára az assembly kód szegmentálása [4] nyújtott megoldást, ha egyből nem is teljes sikerrel. Látván a *Transformer* architektúra sikerességét az NMT terén, többen is ebbe az irányba fordultak [5, 6].

Korábbi munkánk során [7] megmutattuk, hogyan lehet hatékonyan kódvisszafejtést végezni egyetlen neurális hálóval, utólagos javítások nélkül. A literálok és változók hatékony kezelése érdekében a másoló mechanizmussal (**copying mechanism**) [8] egészítettük ki a modellünket.

Ezen munkánk viszont még nem alkalmazta a kód részekre darabolását, így erősen függött a bemenet hosszától a modell sikeressége. Jelenlegi munkánkban az egyszerű szegmentálást továbbgondolva bevezetjük a *rekurzív szegmentálást*. Az egyszerű szegmentálási eljárással a vezérlési szerkezetek által összefogott kódot nem lehet

egyetlen bejárással elkülöníteni a vezérlési szerkezettől. Minél nagyobb komplexitású (sok vezérlési szerkezetet tartalmazó) a kód, annál kevésbé lesz hatékony ez a darabolási eljárás. Ennek ellensúlyozására jelenlegi munkánkban bevezetett *rekurzív szegmentálás* során a vezérlési szerkezetek belső blokkjait egy egységként kezeljük, melyeket a bejárást követően külön feldarabolunk, ezáltal kezelve a komplexitás növekedésével megjelenő nagyobb kódrészleteket. Ennek működését a 1.1 ábra szemlélteti.

1.1. ábra. Egy példa a rekurzív szegmentációval történő kódvisszafejtésre. Az assembly kódot kisebb részekre bontjuk, és a vezérlési szerkezetek belső blokkjait rekurzívan tovább daraboljuk. A kisebb részeket külön-külön visszafejtjük C kóddá, majd a visszaalakított kódrészleteket összeillesztve megkapjuk a teljes C kódot.

A szegmentálásnak köszönhetően a kódvisszafejtést végző komponensnek egy rövidebb alacsony szintű kódrészt kell egy magas szintű utasításra visszaalakítani. Itt megmutatkozik az absztrakciós szintbeli különbség, miszerint egy hosszabb assembly kódblokkot kell mindössze egy sor C utasítássá alakítani. Ezt ellensúlyozandó, az alacsony szintű kód feldolgozását a korábbi munkákkal ellentétben nem csak tömbösítve végeztük. A rendszer kiegészítéseként soronként is feldolgoztuk a bemenetet, így annak szerkezete (utasítás, paraméterek) egyértelműbbé vált a modell számára.

Korábbi munkánk fejlesztéseként több új nyelvi elem támogatására is felkészítettük a rendszerünket.

1.1. Kontribúcióink

Az alábbiakban részletesen bemutatjuk munkánk kontribúcióit:

1. A rekurzív szegmentálás módszerének bevezetése, amely jelentősen csökkenti az egyszerre feldolgozandó bemenetek (blokkok) hosszát a függvények, vezérlési szerkezetek és a vezérlésfolyam megtartása mellett (az 1.1 ábrán egy példa szemlélteti ennek működését).
2. Új nyelvi elemek támogatása: hátul tesztelő (*do-while*) ciklus, *augmented assignment*ek (pl. `+=`, `-=`), nagy méretű switch utasítás, ami az assembly kódban *jump table*-t eredményez, beépített függvények kezelése, integrális típusok kezelése, `break` és `continue` támogatása.
3. Az absztrakciós szintekből adódó különbségek modell szintű kompenzálása: a bemeneti alacsony absztrakciós szintű nyelv tokenenkénti feldolgozása mellett annak soronkénti feldolgozásával bővített kódoló alkalmazása.
4. Sikerült felülmúlnunk a korábbi eredményeket mind szintetikus, mind valós példákon, ezzel igazolva, hogy a rekurzív szegmentálás nagyban hozzájárul a visszafejtés sikerességéhez.

1.2. Gépi tanulás, mélytanulás

A mélytanulás egy olyan gépi tanulási paradigma, amely a mesterséges neurális hálózatok többrétegű architektúráját alkalmazza különböző feladatokban, mint pél-

dául beszédfelismerés, fordítás, képosztályozás vagy tartalomgenerálás. Használata manapság már elterjedt programkódok manipulálására is.

A mélytanulás gyökerei az 1940-es években kezdődő neurális hálózatok kutatásához nyúlnak vissza, amelyek az emberi agy struktúráját és funkcióját próbálták leutánozni. [9] A komplex rendszer egyszerű alapegységekből (neuronokból) épül fel, amelyek rétegekbe rendezve és egymással összekapcsolva bonyolult feladatok megoldására képesek. Ezen kapcsolatok súlyozottak, amiket a tanulási folyamat során az elért teljesítmény alapján optimalizálunk. A neurális hálózat rétegei három csoportba sorolhatók: a bemeneti réteg fogadja az adatokat, amelyeket továbbít a rejtett rétegeknek, amik feldolgozzák azokat, ami alapján a kimeneti réteg elkészíti a modell eredményét.

Az előrecsatolt (feedforward) neurális háló rétegeinek belső felépítése és összekapcsolásuk módja a következő matematikai formulákkal írható le:

- Legyen x_i az i -edik bemeneti jel, w_{ij} az i -edik bemenet és a j -edik neuron közötti kapcsolat súlya, b_j a j -edik neuron küszöbértéke (*bias*), a_j a j -edik neuron aktivációs értéke, f az aktivációs függvény, és y_j a j -edik neuron kimeneti jele. Ekkor az l . rétegben a neuronok aktivációs értéke és kimeneti jele a következőképpen számítható:

$$a_j^{(l)} = \sum_i w_{ij}^{(l)} x_i^{(l)} + b_j^{(l)}$$

$$y_j^{(l)} = f(a_j^{(l)})$$

- A rétegeket olyan módon kapcsoljuk össze, hogy azok kimeneti jelei a következő bemenetei lesznek:

$$x_i^{(l+1)} = y_i^{(l)}$$

- A neurális hálózat kimenete megegyezik a legutóbbi rétegével:

$$\mathbf{y} = \mathbf{y}^{(L)}$$

A számolásokat azonban valójában nem ezen a módon implementáljuk, mivel az értékeket vektorizált formában számolva nagyon jelentős teljesítménynövekedés érhető el.

Legyen $\mathbf{x}^{(l)}$ az l . réteg bemeneti vektora, $\mathbf{W}^{(l)}$ az l . réteg súlymátrixa, $\mathbf{b}^{(l)}$ az l . réteg küszöbértékvektora, $\mathbf{a}^{(l)}$ az l . réteg aktivációs vektora, $\mathbf{y}^{(l)}$ az l . réteg kimeneti vektora, és f az aktivációs függvény. Ekkor az l . rétegben a neuronok fentiekkel megegyező aktivációs és kimeneti értéke vektorizáltan a következőképpen számítható:

$$\mathbf{a}^{(l)} = \mathbf{W}^{(l)} \mathbf{x}^{(l)} + \mathbf{b}^{(l)}$$

$$\mathbf{y}^{(l)} = f(\mathbf{a}^{(l)})$$

Itt a jelölés az aktivációs függvény elemenkénti alkalmazását jelenti.

Több réteg egymás utáni alkalmazása esetén a rétegek közötti kapcsolatokat a következőképpen írhatjuk fel:

$$\mathbf{y}^{(l+1)} = f(\mathbf{W}^{(l+1)} \mathbf{x}^{(l+1)} + \mathbf{b}^{(l+1)}) = f(\mathbf{W}^{(l+1)} f(\mathbf{W}^{(l)} \mathbf{x}^{(l)} + \mathbf{b}^{(l)}) + \mathbf{b}^{(l+1)})$$

Itt is természetesen egy réteg kimenete a következő bemenete: $\mathbf{y}^{(l)} = \mathbf{x}^{(l+1)}$

A neurális hálózat tanulása során a kapcsolatok súlyait és a neuronok küszöbértékeit úgy módosítjuk, hogy minimalizálunk egy veszteségfüggvényt, amely a hálózat kimenete és az elvárt kimenet közötti eltérést méri. A leggyakoribb tanulási algoritmus a hiba-visszaterjesztés (backpropagation), amelynek lényege, hogy először kiszámoljuk a veszteségfüggvény gradiensét minden súlyra és küszöbértékre vonatkozóan, majd ezekkel arányosan frissítjük őket.

Hogy mindebből hogyan válik lehetségessé komplex összefüggések megtanulása, arra a képfelismerés intuitív illusztrációként szolgálhat (még ha tökéletlen és leegyszerűsített is az analógia). Itt gondolhatunk arra, hogy számos réteg mindegyike egyre magasabb szintű jellemzőket és reprezentációkat tanulhat meg az adatokról. Például egy képfelismerő hálózat első rétege megtanulhatja észlelni az alapvető formákat, mint a vonalak és a görbék, a második az ezekből felépülő egyszerűbb síkidomokat, mint a körök és a négyszögek, majd a bonyolultabb alkotóelemeken keresztül végül olyan komplex formákat, mint például arcok, kezek, autók.

Szekvencia-szekvencia transzformáció

Jelen munka azonban szöveges adatokkal dolgozik, amelyek kezelésére jól bevált mód a **szekvencia-szekvencia transzformáció** (*seq2seq*), egy olyan gépi tanulási

architektúra, amely egy adott sorozatot egy másikká alakít át. Ezek jellege, hossza és elemi egységei is számos formában elképzelhetők, például egy lefordítandó szöveg szavakból, szótagokból, vagy karakterekből állhat, egy diktálás hangfelvétele amplitúdóértékekből. A modell célja, hogy megtanulja a bemeneti és a kimeneti sorozat közötti kapcsolatot, és a későbbiekben a transzformáció önálló elvégzésére képes legyen új adatokon.

Ezen feladat leggyakoribb megközelítése az **encoder-decoder architektúra** (kódoló-dekódoló), amely két neurális hálózatot használ: egy kódolót, amely a bemeneti sorozatot egyetlen vektorra alakítja, és egy dekódolót, amely ebből a vektorból előállítja a kimenetet. Ezt a kettő közötti vektort kontextusvektornak nevezzük, ami tömörített formában tartalmazza az átalakítás elvégzéséhez szükséges információkat.

Mindkét részfeladat elvégzésére alkalmasak az **RNN**-ek (*recurrent neural networks*, [10]), amik olyan neurális hálózatok, amelyek a szekvenciális adatokat egységenként, ugyanazon lépéseket ismételve dolgozzák fel. A lépések közben a cellák az új bemeneti adatok mellett a korábbi időpillanatokból származó információkat (pontosabban az azokból számolt rejtett állapotot) is figyelembe veszik, így képesek megőrizni az adatok kontextusát és időbeli függőségét. Amennyiben fontos, hogy adott időpillanatban később következő elemek is ismertek legyenek, használható kétirányú **RNN**, ami a sorozatot párhuzamosan fordított irányban is feldolgozza. A hosszú távú kapcsolatok azonban a rejtett állapot korlátozott mérete és az újabb bemenetek korábbiakat szinte felülíró hatása miatt gondot okoznak. Ezt nevezik el-tűnő gradiens jelenségnek, ami azt jelenti, hogy a gradienssek nagyon kicsivé, szinte elhanyagolhatóvá válnak, ahogy visszatérjesztés során haladunk visszafelé. Ennek következtében a hálózat nem tud tanulni a régebbi bemenetekből, és elveszíti a hosszú távú memóriáját.

LSTM és GRU

Az **LSTM**-ek (*long short-term memory*, [11]) olyan speciális **RNN**-ek, amelyek ezen probléma kezelésére lettek kifejlesztve. A rejtett állapotot az információk hosszú távú tárolására teszik képessé azzal, hogy szabályozzák azok áramlását. Ez három kapu segítségével történik: egy bemeneti kapu, amely eldönti, hogy milyen új információt vegyen fel a sejt; egy felejtőkapu, amely eldönti, hogy milyen régi információt dobjon el a sejt; és egy kimeneti kapu, amely eldönti, hogy milyen információt továbbítson a sejt a következő időlépéshez.

A teljes modell megépítésekor ezeket az egységeket kapcsoljuk össze. A kódoló futása során minden lépésben egy új bemeneti tokent adunk a cellának, ami ennek hatására frissíti a rejtett állapotát, amit tovább ad majd a következő lépéshez. A bemenet végével ez a vektor fogja tartalmazni az összes információt, ami a dekódoló számára rendelkezésre áll. A dekódoló hasonlóan működik, itt a rejtett állapot kezdőértéke a kontextusvektor, ami alapján tokenenként generálja a kimenetet. (Megjegyzendő még, hogy itt bemenetként szokás a megelőző generált értéket megadni.)

A **GRU**-k (*gated recurrent unit*, [12]) az **LSTM**-hez hasonló, a hosszútávú memóriát elősegítő **RNN**-ek, amelyek kevesebb paraméterrel képesek legtöbbször azonos szintű eredmény elérésére. Felépítésük egyszerűbb, mivel csak két kaput használnak: egy frissítőkaput, amely meghatározza, hogy az előző állapot vagy inkább az új bemenet szerepeljen nagyobb súllyal; és egy visszaállítókaput, amely eldönti, hogy az előző állapot mennyire kerüljön feledésbe.

Attention

Az LSTM hálók azonban nem oldottak meg minden nehézséget a hosszú távú memória használatával. Az **attention mechanizmus** [13] tovább javítja a modell teljesítményét azzal, hogy lehetővé teszi, hogy a dekódoló szelektíven figyeljen a bemenet releváns részeire. A mechanizmus a kódoló rejtett állapotait adott kimeneti elem előállításához tartozó relevanciával súlyozva összesíti, majd a dekódolónak átadja. Ezzel jelentősen megnöveli a bemeneti és kimeneti tokenek feldolgozása, létrehozása közötti kapcsolatot, hiszen már nem csak a kontextusvektor, de a kódoló rejtett állapotai is rendelkezésre állnak a dekódoló számára.

Másolás

Az **encoder-decoder** architektúra, mivel előre meghatározott nyelvi elemekre (tokenekre) épít, nem képes hatékonyan kezelni a ritka vagy új szavakat, amelyek nem szerepelnek a modell szókincsében, de pontosan meg kell őrizni a kimeneten (jelen esetben például számliterálok). Ennek megoldására javasolták a **CopyNet** [8] architektúrában a másoló mechanizmust, amely lehetővé teszi különböző tokenek közvetlen másolását a bemeneti sorozatból a kimeneti sorozatba.

A **CopyNet** ezt az **encoder-decoder** struktúrába integráltan valósítja meg. Egységesen kezeli a dekódolóban történő megszokott tokengenerálást és az új másolási mechanizmust, amely kiválaszthatja a bemeneti sorozatban lévő tokeneket és elhelyezheti őket megfelelő helyeken a kimeneti sorozatban.

A kódoló egy kétirányú RNN vagy LSTM hálózat, amely feldolgozza a bemeneti sorozatot és minden tokenhez eltárolja a rejtett állapotvektort egy M mátrixba (az attention mechanizmushoz hasonlóan). A dekódoló szintén egy RNN vagy LSTM hálózat, amely minden időlépésben két valószínűségi eloszlást számít ki: egy generálási eloszlást és egy másolási eloszlást. A előbbi a modell szókincsében szereplő tokenekhez, az utóbbi, a bemenetben szereplőkhöz rendel egy valószínűséget. A kettő együttesen határozza meg a kimeneti tokenek valószínűségét a generálási és másolási valószínűség összegeként. További különbség az egyszerű dekódolóval szemben, hogy minden időpillanatban az előző generált kimenet értéke mellett a memóriában hozzá tartozó rejtett állapot is figyelembe van véve, mivel a tartalom mellett a pozíció (és az abból adódó, memóriában eltárolt kontextus) is releváns információ lehet.

1.3. Kapcsolódó munkák

A gépi tanulás alapú kódvisszafordítás feladatát D. S. Katz és tsi. [1] munkássága alapozta meg. Munkájuk során egy *seq2seq* hálót tanítottak be bináris állományból C forráskód létrehozására. A bemenet nyers bináris állományt többféle tokenizálási módszerrel is próbáltak feldolgozni, végül a leghatékonyabbnak a bájtonkénti darabolás bizonyult. Emellett a bemenetet fordított sorrendben adták a modellnek, hogy a függőségek közelebb kerüljenek egymáshoz a bemenetben és a kimenetben. Tanítási példák hossza nem haladta meg a 112 tokent bináris kódok esetén, míg ez az érték a kimeneti C kódoknál 88 volt. Fordítóként a **clang**-ot használták - **O0** kapcsolóval (optimalizációk kikapcsolása), mely x86-os assembly kódot adott vissza eredményül. Az ezen példákon elért Levenshtein-távolság 0,7 volt, valamint a programok tökéletes visszafordításának aránya nem érte el a 12%-ot.

O. Katz és tsi. [2] egy saját keretrendszert (*TraFix*) hoztak létre a probléma kezelésére. Ez két részre bontható:

- Az első egy NMT (*neural machine translation*, lényegében attention-t használó *seq2seq*) modell, mely egy kódvázat ad vissza fordított lengyel jelölésben (*RPN*) a kapott alacsony szintű bemenet alapján.
- A második rész ebbe illeszti bele a megfelelő azonosítókat és literálokat. Ezek meghatározásához egy gráfizomorfizmus alapú algoritmussal potenciális kimeneteket hoznak létre, melyeket újra lefordítva összevetnek a bemenettel.

A számliterálok kezelése végett azokat számjegyekre bontották a bemenet létrehozásakor. A tanítás során mindössze 10 000 adatot használtak egyszerre, azonban ha a modell elért egy bizonyos eredményt, és már nem tudott tovább tanulni, a példák egy részét lecserélték. A keretrendszer segítségével betanították az NMT modellt először **LLVM IR**, majd **AT&T x86**-os assembly C kódra alakítására. Ennek eredményeként megállapították, hogy az utóbbi nehezebb feladat kódvisszafejtés szempontjából, különösen, ha az akár csak az **-O0**-nál is jelen lévő optimalizációk végrehajthatók. Eredményeik kiértékeléséhez nem a kimeneti C kódokat vizsgálták, hanem azok visszafordítását vetették össze a bemenettel, melyeken a teljes egyezés arányát vizsgálták (tökéletes kódvisszafejtési arány). Az első tanítási fázist követően ebben kevesebb, mint 74%-ot tudtak elérni x86-os tesztelt példákkal. A kimenet előállításához 5 méretű nyalábkeresést (*beam search*) használtak. Hossz tekintetében a keretrendszerük által sikeresen visszaalakított leghosszabb AT&T x86-os kód 668 tokenből állt, míg ez LLVM IR esetén 845 volt.

Szintén az alapmunka eredményeinek javítását tűzték ki célul C. Fu és tsi. [3], akik a *CODA* nevű keretrendszert hozták létre. Ez két fő komponensre bontható:

- A kódvisszafejtő rész egy speciális, *N-áris fa-LSTM*-et és attentiont használó **encoder-decoder** modell, mely a kimenetét absztrakt szintaxisfa (*AST*) formában adja meg.
- A hibajavításokért felelős komponens iteratíván próbálta a generált hibákat detektálni majd javítani két külön modell segítségével. Ennek szükségességét a kétoperandusú műveletek kezelése, és azokon belül is a literálok és azonosítók helyes prediktálásának nehézsége eredményezte, ahogy O. Katz és tsi. [1] esetében is.

A hibajavításnak köszönhetően az átlagos tökéletes program visszaalakítási hatásfokuk 30%-ról 82%-ra nőtt. Példáik átlagos hossza 309, a legbonyolultabbaké pedig 637 token volt. Példáikat clang fordítóval fordították minden optimalizációt kikapcsolva. Az ő munkájuk az első kizárólag mélytanulási eszközöket használó megközelítés.

R. Liang és tsi. [4] a fenti munkákon próbáltak javítani, létrehozva ezzel a *Neutron* keretrendszert. Tekintettel az előzőek hosszban limitált mivoltára, két lépésre bontották a kódvisszafejtést:

- Először egy neurális hálóval a bemenetet feldarabolják, amelynek alapesetben 93,85%-os pontosságát egy másik, hibajavító modellel 100%-ra sikerült javítani.
- Ezt követően a darabolt bemenetet egy másik neurális hálóval visszaalakítják C kódra, amelyben hibajavítással részletenként 78,03% helyett 99,98%-os pontosságot értek el.

Az így elkészült modell képes volt assembly szegmenseket visszaalakítani C kódrészekre, viszont a darabolás miatt a változók, a konstansok és a szövegek csak utólagos behelyettesítéssel és megfeleltetéssel lettek helyreállítva, kézzel írt szabályok alapján. A megfelelő bemenet előállításához, illetve az adat- és vezérlésfolyam (*data flow*, *control flow*) helyreállításához gépi tanulást nem alkalmazó szoftvert alkalmaztak (*angr*⁵). Mivel minden assembly utasítást C utasításra próbáltak alakítani, így regiszterimitációt kellett alkalmazniuk az átmeneti értékek kezelésére. Amennyiben egy vezérlési szerkezetet nem sikerült visszaalakítaniuk, a *goto* utasítást alkalmazták a megfelelő működés biztosítására. Fordításhoz gcc-t használtak minden optimalizációt kikapcsolva. Összességében ez a megközelítés 74,71%-kal múlta felül az egyszerű LSTM modell, míg 36,11%-kal az attention-t használó LSTM modell eredményét.

R. Liang és tsi. [5] a fenti munkájuk mellett Transformer alapú megközelítést is alkalmaztak a feladat megoldására. Munkájuk eredménye a *SEAM* keretrendszer, mely egy saját köztes nyelvre alakítja vissza az assembly kódot, melyet utána könnyű C kóddá alakítani. A saját köztes reprezentáció előnye, hogy állításuk szerint megtartja a szemantikai információt, viszont formájában közelebb áll az assembly-hez. Korábbi munkájukhoz hasonlóan itt is szegmentálják az alacsony szintű kódot, megoldást nyújtva ezzel a hosszproblémára. Továbbiakban is gondot jelentett azonban a modellnek a literálok és az azonosítók kezelése, így ezt ezek kimaszkolásával, és

⁵<https://github.com/angr/angr>

utólagos behelyettesítésével oldották meg. Ennek részeként egy harmadik modellt is alkalmaztak, mely „beszédes” változóneveket próbált adni az egyes változóknak. Az azonosítókat a modell kimenetében kicserélték, így a modellnek ezeket nem kellett megtanulnia. Az ugrásoknál az assemblyben azok címkéjét iránytól függően az `up`, `down` tokenekkel helyettesítették. Mindezen módosításoknak köszönhetően a visszafordítás hatásfoka 36,10%-kal nőtt. A szegmentálás terén 98,64%-os hatásfokot értek el. A példákban az AST legnagyobb mélysége 5 volt. Tekintve, hogy egy kétoperandusú művelet értékadása legalább 3 mélységet jelent, így a példák komplexitása alacsonynak mondható. Az általuk elért tokenenkénti pontosság 98,65% volt, míg a tökéletes visszaalakítás a valós kód példákon 94,41% volt.

I. Hosseini és tsi. [6] egy sokkal általánosabb megközelítéssel próbálták megoldani a feladatot. Munkájuk során próbálták a legáltalánosabb modellt megadni, amely visszafordításra alkalmas, így minimalizálva a doménspecifikus többlettudást, melyet a korábbi cikkek jelentősen kiaknáztak a hatásfok növelése érdekében. Így ők egyszerű szöveggént kezelték a kódokat és nagyságrendileg 6 karakterenként dolgozták fel őket, törekedve a szótár méretének csökkentésére. Kimérték azonban, hogy Fortran nyelven ez a darabolás a karakterenkénti feldolgozáshoz képest 0,03-mal rosszabb átlagos szerkesztési távolságot eredményez, amely nem szignifikáns különbség, de így is megkérdőjelezi a módszerük hasznosságát. Az általuk létrehozott keretrendszert 4 különböző magas szintű nyelvre való visszafordításra is betanították (Go, Fortran, OCaml, C), melyek közül a legnehezebbnek a OCaml bizonyult. Állításuk szerint a neurális kódvisszafejtők számára (sajátjukat is ideértve) a legnagyobb nehézséget a konstansok és az operátorok kezelése jelenti. Ember által írt kódokat használnak, mert szerintük azok változatosabbak. Előfeldolgozásként a tabulálást egységesítették, a kommenteket eltávolították és a szövegliterálokat kimaszkolták. A számokat a kezelés érdekében számjegyekre darabolták fel. Modelljük az eredeti Transformer [14] modell volt. Átlagos szerkesztési távolság, melyet elértek C nyelven 0,46, mely szerint közel minden második token érintett lenne valamilyen módosításon. Állításuk szerint a tesztelt példák nagy része két csoportba sorolható: szinte tökéletes vagy teljesen rossz.

Egy korábbi saját munkánkban [7] megmutattuk, hogy lehetséges egy end-to-end, single-pass neurális hálóval sikeresen végrehajtani kódvisszafejtést utólagos hibajavító technikák nélkül. Munkánkban elsőként alakítottunk vissza switch utasításokat és ternáris kifejezéseket. Az alapvető utasításkészletet tekintve a modellünk 98,0%-os tokenenkénti pontosságot ért el a gcc fordító alapértelmezett (**-O0**) optimalizációi mellett. Kijelenthető, hogy a munkánk felülmúlta az összes olyan cikk eredményét, amelyek nem alkalmaztak feldarabolást a bemeneti assembly kódon, és a többinek eredményeit is megközelítette vagy felülmúlta. Megmutattuk, hogy a modellünk számára az egymásba ágyazott kétoperandusú műveletek és a switch utasítások jelentik a legnagyobb nehézséget, míg az elágazások és ciklusok esetén több mint 99%-os tokenenkénti és 86% feletti tökéletes visszafordítási arányt értünk el. Korábbi munkánkat a Módszerek (2) fejezetben részletezzük az azóta történt módosításokkal egyetemben.

2. fejezet

Módszerek

Az alábbiakban részletesen bemutatjuk az alkalmazott technikákat. Először ismertetjük a használt adathalmazokat, részletesen bemutatjuk az adatok előfeldolgozását, mellyel előállnak a kódvisszafejtő- és a szegmentáló modell által használt adathalmazok. Ezt követően felvázoljuk a rekurzív szegmentálás módszerét, végül bemutatjuk a modellek felépítését, és azt, hogy ezek felhasználásával hogyan áll elő adott bemenetből egy kimeneti C kód.

2.1. Adatgenerálás, adathalmazok

A mélytanulás alapvető feltétele a megfelelő minőségű és mennyiségű adat, melyből a használt architektúra általánosításokat tud levonni.

Munkánk során a tanítási példákat generáljuk, ez számos előnnyel kecsegtet:

- Generált adattal tanítva a modell nem csak a gyakran előforduló kódokat fogja tudni visszaalakítani, hanem a nem szokványos műveleteket is.
- A generált kódban sokkal egyenletesebb az eloszlása az egyes nyelvi elemeknek, mint a kézzel írtakban. Meglehetősen ritka olyan C kódokat látni, amelyben több switch vagy több ternáris operátor is szerepel egy kisebb szakaszon, míg a generált kódokban ilyen példák is előfordulhatnak.
- Adatgenerálással tetszőleges mennyiségű kontrollált minőségű tanítópélda állítható elő, míg a kézzel írt kódok esetén ez korlátozott. Adataink előállításánál esetén magunk tudjuk testre szabni, hogy az egyes nyelvi elemek milyen gya-

korisággal forduljanak elő, illetve a létrejövő példák hossztartománya milyen intervallumba essen.

Adatgenerálásra a korábbi munkánkban [7] létrehozott algoritmus új nyelvi elemekkel kibővített változatát használtuk. Az újonnan támogatott nyelvi elemek:

- Hátralé tesztelő (*do-while*) ciklusok
- *augmented assignment*ek (pl. `+=`, `-=`)
- Beépített függvények (pl. `putchar`, `getchar`, `tolower`)
- Integrális típusok (az `int` adattípus mellett már támogatjuk a `char`, `short` és `long` típusokat is)
- A ciklusok (*while*, *do-while*) belsejében megengedjük a `break` és `continue` kulcsszavak előfordulását.
- Elsőként kezeltük az olyan *switch* utasítások visszafejtését, melyekben a szerkezet hossza miatt *jump table* keletkezik.
 - Ezek támogatása különös kihívásnak bizonyult, a kezelésükről a 2.3.6 részben írunk bővebben.

Emellett a korábban összegyűjtött valós kódpéldákat is felhasználtuk a modelünk kiértékelésére.

2.2. Alacsony szintű kód darabolás és párosítás

Fordítás során az utasítások száma nem csökken, sőt, általánosságban jelentősen megnő, miközben magas szintű kódból alacsony szintű kódokká alakulnak át. Az így összefüggőnek tekinthető utasításokat kiemelve a terjengős alacsony absztrakciós szintű kód feldarabolható oly módon, hogy egy utasítás sorozat megfeleljen egy magas szintű utasításnak. Annak érdekében, hogy megfelelő tanítópéldákat hozzunk létre mind a szegmentáló, mind a visszafejtő modell számára, pontosan és konzisztensen meg kellett határoznunk a sorozatok kezdési helyét és jellegét, majd ezek alapján összepárosítani a sorozatokat a magas szintű utasításokkal.

A generált C példákat lefordítottuk a gcc¹ **-g1 -c -Wa,-alhd** kapcsolóit használva. A létrejövő kimenet egy olyan assembly kód, melyben az egyes assembly kódrészletek előtt fel vannak tüntetve a nekik megfelelő C kódsorok, illetve azok pozíciója a bemeneti fájlban (assembly listing). Ezek alapján már el lehet kezdeni összepárosítani a két kód megfelelő részeit, és egy címkézést létrehozni az assembly kód minden sorához.

Bár naiv megközelítéssel elegendő lenne csak a sorozatok első elemét megkülönböztetni egyetlen címkével, ez nehézkessé tenné a vezérlési szerkezetek kezelését, melyek általánosságban közrefognak néhány önmagukban is elkülönülő utasítássorozatot. Ennek eredményeként a címkézést 12 különböző címke használatával végeztük:

- függvények
 - kezdete
 - egyéb részei
- nem vezérlési szerkezetekhez tartozó utasítások
 - kezdete
 - egyéb részei
- elágazások kezdete
- elöl tesztelő ciklusok kezdete
- hátul tesztelő ciklusok kezdete
- switch utasítások kezdete
- nem szétválasztható vezérlési szerkezetek kezdete
- vezérlési szerkezetek egyéb részei
- vezérlési szerkezetek által tartalmazott utasításblokkok
 - kezdete
 - egyéb részei

¹<https://github.com/gcc-mirror/gcc/tree/releases/gcc-9.4.0>

Egyes esetekben két egymást közvetlenül követő vagy tartalmazó vezérlési szerkezet összemósódhat (ugyanazon címkét használják assemblyben), így nem, vagy csak nehezen eldönthető, hogy az egyes utasítások határai hol húzódnak. Ennek eredményeként ezeket az eseteket külön címkével (*Inseparable*) jelöltük (*nem szétválasztható vezérlési szerkezetek kezdete*). Ebbe a kategóriába tartoznak azon ciklusok is, melyek **break**, illetve **continue** kulcsszavat tartalmaznak, mivel ezek sok szempontból hasonlítanak az *Inseparable* szerkezetekre, és az egyéb módon való kezelésük nehézkes lenne.

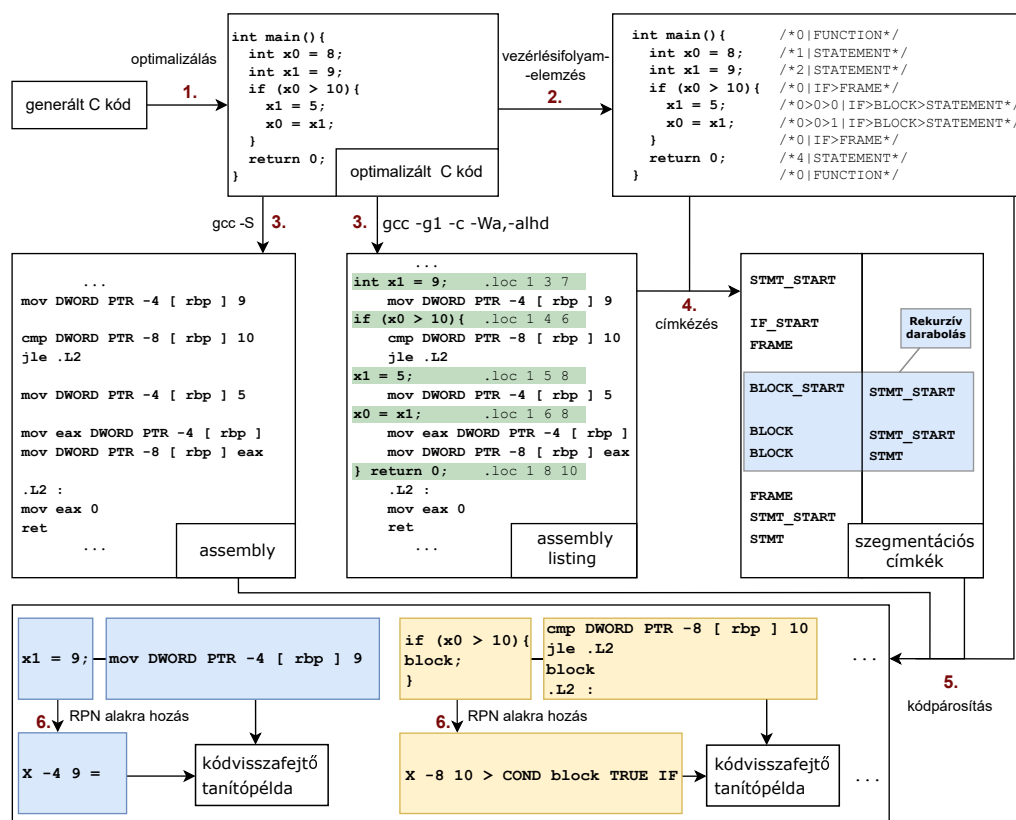
A vezérlési szerkezetek által tartalmazott blokkok esetén az egész blokkot egyetlen speciális sorozatnak tekintjük, melyet a visszafejtő modell esetén **BLOCK** tokennel helyettesítünk mind az assembly, mind a C kódban, és tartalmát kiemelve azt rekurzívan újra elkezdjük szegmentálni. Ennek eredményeképpen egyre kisebb részekre tudjuk a bonyolult vezérlési szerkezeteket is bontani oly módon, hogy elkülönítjük őket a belső blokkoktól.

2.3. Előfeldolgozás

Korábbi munkánk [7] során megmutattuk, hogy utólagos hibajavítás nélkül is lehet hatékonyan assembly kódot C programozási nyelven írt kódra alakítani. Ennek az egyik feltétele az volt, hogy a bemeneti és az elvárt kimeneti kódokban ugyanazok a literálok és azonosítók (függvénynevek) szerepeljenek. Tekintve, hogy a *gcc* fordítás során jelentősen átalakítja a kód struktúráját, így több mint 100 különböző optimalizációs szabályra volt szükség (determinisztikus AST transzformációk), illetve a *volatile* kulcsszó használatára, amivel garantálni tudja az egyértelmű megfeleltetést a változók és a memóriacímek (*offset*) között.

Jelenlegi munkánk során ezt a *volatile* kulcsszó használata nélkül is sikerült elérni. A változók és memóriacímek közötti megfeleltetésre alkalmazott módszerünket a 2.3.3 pontban részletezzük. Azonban ennek, illetve az új nyelvi elemek bevezetésének köszönhetően jelentős mennyiségű új szabályt kell megvalósítanunk. Ezek biztosítják, hogy a generált tanítási adatokban ne szerepeljenek azonos assembly-hez különböző C kódok.

A szabályok számát tovább növelte, hogy a másolást lehetővé tevő feltételeknek kisebb kódrészleteken kell teljesülnie a szegmentálásnak köszönhetően. Ezek értelmében meg kell egyezniük (vagy egyszerűen részalmaz viszonyban lenniük) a literálok

2.1. ábra. Az előfeldolgozás főbb lépései, egy példán keresztül. Első lépésként a generált kódra (bal felső sarok) alkalmazzuk a megfelelő optimalizációs szabályokat (a visszafejtés egyértelműségének segítése érdekében). A kapott optimalizált C kód vezérlési folyamatáról meghatározunk bizonyos adatokat (pl. vezérlési szerkezetek egymásba ágyazottsága). Ezt követően két módon is lefordítjuk a kódot. Egyrészt a `gcc -S` használatával előállítjuk a visszafejtendő assembly kódot (gcc assembly). Másrészt a `gcc -g1 -c -Wa,-alhd` segítségével előállítunk egy assembly listinget. Az assembly listing hivatkozásokat tartalmaz a C kód soraira (.loc direktívák); ezen információ, illetve a korábban elvégzett vezérlésifolyam-elemzés segítségével visszafejthető, hogy melyik assembly sor milyen vezérlési szerkezet(ek)en belül helyezkedik el. Ezen strukturális információ segítségével előállíthatók a szegmentációs címkék (a szegmentáló modell elvárt kimenetei). A szegmentációs címkék (és a vezérlésifolyam-adatok) alapján összepárosíthatók az egyes assembly darabok a nekik megfelelő C kóddal. A vezérlési szerkezetek blokkjait egy helyettesítő tokenre cseréljük, mert a belső blokkokat az őket tartalmazó struktúráktól függetlenül, rekurzívan dolgozzuk fel. Végül a C kódrészleteket RPN (Reverse Polish Notation) alakra hozzuk (ez a kódvisszafejtő modell elvárt kimenete).

és azonosítók számának és értékeinek a tanítási be- és kimenetekben. Ezen szigorítás is több szabály megvalósítását eredményezte.

Az új nyelvi elemek bevezetésének eredményeképp összességében több mint 250 új szabályt implementáltunk le, melyekkel együtt a szabályaink száma meghaladja a 400-at.

A továbbiakban kitérünk az előfeldolgozás főbb lépéseire és azok feladatára, működésére. A szegmentációs- és visszafordítási adathalmaz generálása egyidejűleg történik, mivel az előállítási folyamataik egymásra hagyatkoznak. Ezen adathalmazok egy-egy példája a kódgeneráló komponens által generált egy-egy C kódpélda feldolgozásával áll elő. Az előfeldolgozás főbb lépéseire áttekintést nyújt az alábbi felsorolás, illetve a 2.1 ábra.

1. Optimalizációs transzformációk alkalmazása a C kódra.
2. Többlatinformáció kinyerése a kód vezérlési folyamáról.
3. A kód lefordítása kétféle módon (a visszafejtendő kód és az assembly listing megszerzéséhez).
4. A szegmentáló modell adathalmazának előállítása.
5. A szegmentáció által meghatározott assembly kódrészletek összepárosítása a nekik megfelelő C kódrészletekkel.
6. A C kódrészletek RPN alakra hozása (ezzel előáll a kódvisszafejtő modell adathalmaza).
7. Utólagos műveletek az adathalmazon (speciális esetek kezelése, illetve a példák egy részének kiszűrése az adathalmazból).

2.3.1. Az eredeti C kód optimalizációs transzformációja

A fordítási folyamat során a gcc fordító rengeteg optimalizációs átalakítást végez el a kódon. Ezen átalakítások javítják a program hatékonyságát, azonban nagyban megnehezítik a program forráskódjának visszafejtését. Egyrészt az egymással ekvivalens kódok jelentős része (az optimalizációk következtében) ugyanarra a kimeneti assembly kódra fordul (például a $(x + x)$ és $(x * 2)$ kódok ugyanarra az assembly kódra fordulnak). Ez megnehezíti az egyértelműség kérdését, hiszen adott assembly

utasításblokkhoz így több megegyező C utasítás is tartozhat. Másrészt a literálok kezelését is megnehezítik az optimalizációk, ugyanis az átalakítások során a számliterálok is átalakulhatnak. Emiatt a bemeneti assembly- és kimeneti C kód párban eltérhetnek a számliterálok, ami ellehetetlenítené a kódvisszafejtő modell másolási mechanizmusának a használatát. Hasonló módon a szegmentációs adathalmaz előállításánál is nehézséget okozhatnak az optimalizációk. Ha egy vezérlési szerkezet feltétele egy kielégíthetetlen formula vagy tautológia, akkor a keletkező assembly kód struktúrája nagyban eltérhet a C kódtól (például tautológia feltételű elágazás esetén az elágazás teljesen eltűnik, és csak a belső kódblokkja marad meg).

Ezen problémák motiválják azt, hogy az előfeldolgozás első lépéseként a generált C kódon optimalizációs transzformációkat hajtsunk végre, melyek a gcc optimalizációs átalakításainak felelnek meg. Ezáltal egy olyan kódot kapunk, melyben a literálok megegyeznek a belőle forduló assembly kód literáljaival (pontosabban rész multihalmaz viszonyban vannak egymással), és az assembly kód struktúrája követi a C kód felépítését. Az egyértelműség érdekében ezt, a továbbiakban optimalizált C kódnak nevezett kódot definiáljuk a kódvisszafejtő modell elvárt kimenetének.

Korábbi munkánk [7] során már alkalmaztunk optimalizációkat, melyeket az alábbi munkánk során kibővítettünk. Az optimalizációk elvégzéséhez a C kódot a könnyebb módosítások érdekében a pycparser [15] segítségével absztrakt szintaxisfává (AST - Abstract Syntax Tree) alakítjuk. Az így létrejövő AST-t rekurzívan bejárjuk és a részfákat megpróbáljuk az aktuális állapotuk szerint optimalizálni. Amennyiben egy részfa optimalizáláson esett át, úgy az őt tartalmazó részfát is megpróbáljuk újra optimalizálni, tekintve, hogy nem teljes általánosságban lettek az optimalizációs szabályok megírva, hivatkozhatnak a többi optimalizáció helyes működésére (például, ha egy szabály egy literállal való szorzás esetén a literált a második operandusba mozgatja, akkor erről a struktúráról a további szabályok feltételezhetik, hogy nem szükséges annak megvizsgálása, hogy az első operandus literál-e). Elkerülve az esetleges körkörös optimalizációkat, ellenőrizzük a részfa állapotait, és amennyiben az visszatért egy korábbi állapotba, nem folytatjuk tovább a példa feldolgozását. Hasonlóan limitáltuk, hogy egy csúcsba hányszor lehet visszatérni (az esetleges számliterálokkal való nem ciklikus végtelen módosítások korlátozása végett). Az utóbbi limitáció főleg a fejlesztési fázisban töltött be szerepet, a tényleges adatgenerálás során nem jelent korlátot.

2.3.2. Az assembly kód előállítása

A C kódot kétféle módon is assembly kóddá alakítjuk: egyrészt a **gcc** fordítóval létrehozunk egy assembly listinget, melyből kinyerhető, hogy az egyes assembly sorokhoz melyik C kódrészlet tartozik (ez a szegmentáció meghatározásához elengedhetetlen). Másrészt a **gcc** fordítóval előállítjuk azt az assembly kódot, mely a kódvisszafejtő modell bemenetétül szolgál.

A visszafejtendő assembly

A gcc **-S** kapcsolóját használva előállítjuk a kódvisszafejtő modell bemenetétül szolgáló assembly kódot. A kapott kódból eltávolítjuk a kódvisszafejtés szempontjából lényegtelen utasításokat (kanonizálás).

Az assembly listing

Az assembly listing előállításához a gcc **-g1 -c -Wa,-alhd** kapcsolóit használjuk. A **-g1** kapcsolónak köszönhetően a fordító hozzáfér bizonyos debug információkhoz, melyekkel meg tudja határozni, hogy az egyes assembly kódsorok/kódrészletek mely C kódrészletből keletkeztek. Ezen adatok alapján ugyan valamilyen mértékben össze lehet párosítani az assembly és C kódrészleteket egymással, de a vezérlési szerkezetek egymásba ágyazottságára csak nehézkesen lehet belőle következtetni (holott ez a rekurzív szegmentálás meghatározásához kifejezetten fontos).

Az egymásba ágyazottságra való következtetés érdekében az optimalizált C kódra vezérlésifolyam-elemzést hajtunk végre: minden kódsorról meghatározzuk, hogy milyen vezérlési szerkezet(ek)en belül helyezkedik el, és minden vezérlési szerkezetet egyedi azonosítóval látunk el. Mivel az assembly listing hivatkozásokat tartalmaz a C kódsorokra, a C kódsorokra pedig meghatároztunk az előbb említett strukturális információt, így az egyes assembly kódsorokra is elérhető ez a információ.

Az assembly listingre a visszafejtendő assembly-éhez hasonló feldolgozási lépéseket hajtunk végre, közben megtartva a C kódra való hivatkozásokat, és a vezérlésifolyam-elemzéssel kapott strukturális adatokat. Az így keletkező kódot a továbbiakban összevegyített assembly kódnak nevezzük (utalva arra, hogy az assembly, és a C kódra vonatkozó információk is szerepelnek benne).

2.3.3. Változó-memóriacím megfeleltetés

A kimenetül kapott assembly kódban az eredeti C kódbeli változók nevei elvesznek, a változók helyett csak memóriacímek szerepelnek. Mivel a kódvisszafejtő modell csak ezeket a memóriacímeket látja, ezért nem várhatjuk azt tőle, hogy a változók neveit visszafejtse. Helyette célszerűbb a memóriacímek segítségével hivatkozni a változókra a kimenetben is. Ilyen kimenet előállításához azonban szükséges ezen memóriacímek és C kódbeli változók összepárosítása.

Ennek a párosításnak az elvégzéséhez a C kód generálásánál speciális értékadási műveleteket szúrunk be a kód elejére úgy, hogy ezeket az értékadásokat az assembly kódban is meg lehessen találni. Ehhez minden változónak értékül adunk egy egyedi értéket, és ezen egymást követő értékadásokat pedig közrefogjuk egy-egy olyan értékadással, melyekben az értékül adott szám biztos, hogy nem szerepel a kódban máshol. Mivel az értékadások az assembly kódba is bekerülnek, a sehol máshol nem előforduló értéket adó utasítások megkeresésével megtalálható a speciális értékadási blokk egésze. Ezen kódrészleten belül mindegyik változónak egy egyedi számot adunk értékül, így az értékül adott szám alapján meg tudjuk határozni, hogy melyik változó melyik memóriacímhez tartozik.

Miután végeztünk az összepárosítással, mind az assembly-, mind a C kódból eltávolítjuk ezeket az értékadásokat, hogy ne torzítsák az adathalmazt. Ez biztonságosan megtehető, mivel ezek az értékadások nincsenek kihatással a kód többi részére, azaz eltávolításuk nem okoz inkonzisztenciát.

2.3.4. A szegmentációs példák előállítása

A szegmentációs példák előállítása az összevegyített assembly kódban jelen lévő C kódrészletek (illetve az azokhoz tartozó strukturális információk) segítségével történik. A szegmentációt az assembly kódban szereplő függvényekre külön-külön határozzuk meg. A szegmentációs adathalmazt rekurzívan állítjuk elő, azaz miután egy adott assembly kódszakaszra meghatároztuk a szegmentációt, az esetleges vezérlési szerkezetek belső blokkjait rekurzívan tovább daraboljuk.

A szegmentációtól elvárjuk, hogy:

- Elkülönítse az assembly kódban szereplő függvények inicializáló utasításait.

- A C kódban lévő egyszerű utasításoknak és vezérlési szerkezeteknek feleljen meg egy-egy kóddarab a szegmentációban.
- A vezérlési szerkezeteknél legyenek elkülönítve egymástól a belső blokkok, illetve a feltételkiértékelő/vezérlési folyamat kezelő kódrészek.
- A vezérlési szerkezetek belső blokkjaira is legyen meghatározva a szegmentálás. Ez azt jelenti, hogy egy C kódból több szegmentációs tanítópélda is keletkezik (mert a blokkok szegmentációi újabb tanítópéldákként kezelhetők).

A szegmentációt az assembly kódsorokhoz rendelt címkével adjuk meg. A használt címkék a 2.2 részben fel vannak sorolva. A szegmentáló modellnek a feladata az egyes assembly sorokra ezeket a címkéket meghatározni.

2.3.5. A kódvisszafejtési példák előállítása

A kódvisszafejtési példák előállítása a szegmentációs példák segítségével történik. Mivel a kódvisszafejtő modell bemenetei már szegmentált assembly kódrészletek, ezért a tanítási adathalmaz előállításához az assembly darabokat összepárosítjuk a nekik megfelelő C kódrészletekkel. A C kódrészleteket fordított lengyel jelöléssel (RPN) adjuk meg, és a kódvisszafejtő modelltől is ilyen alakban várjuk a kimenetet.

Az assembly és C kóddarabok párosítása

Adott C forráskód esetén először a szegmentációs adatok alapján feldaraboljuk az assembly kódot (a belső blokkokat is, rekurzívan). Az összevegyített assembly kódban szereplő információk alapján az egyes szegmensekhez meg lehet határozni a nekik megfelelő C kódrészletet. Vezérlési szerkezeteknél és függvényeknél a belső blokkot helyettesítjük egy **BLOCK** jelzővel mind az assembly- mind a C kódban, ezáltal a tanítópéldák rövidülnek (ezen blokkok tartalma külön példaként kerül feldolgozásra).

RPN alakra hozás

Szerkezetét tekintve az assembly kód távol áll a C kódtól, így egy vele jelentésben teljesen megegyező RPN alakra hozzuk, mely jobban igazodik az assembly kód struktúrájához. Ezt a reprezentációt elsőként O.Katz és tsi. [2] alkalmazta, illetve mi is a megelőző munkánk [7] során.

Az átírás alatt a számliterállal való szorzás, osztás és maradékszámítás átalakul egy gyorsabb számítási módra bitműveletek, kivonások, összeadások és szorzások sorozatává. Ilyen átalakulás lehet osztás és maradékszámítás esetén a multiplikatív inverzzel való szorzás (véges számábrázolás miatt létezhet ilyen), illetve szorzás esetén bitshiftelés alkalmazása.

Másik transzformációt is alkalmazunk az RPN alakra hozás közben: a ciklusok feltételében lévő logikai állításokat negáljuk, így az elágazásokkal megegyező feltétel esetén történik meg az ugrás.

A fenti két transzformáció egyértelműen visszaalakítható, így adat és funkcióvesztés nem történik.

2.3.6. Utólagos műveletek az adathalmazon

Példák kiszűrése az adathalmazból

A másoló mechanizmus megfelelő működése érdekében elvárjuk, hogy a C kódban megjelenő literálok rész multihalmaza legyen assemblyben lévő literáloknak: minden literálnak a C kódból elő kell fordulnia az assembly kódban és legfeljebb annyiszor fordulhat elő a C kódban mint az assembly kódban. Annak érdekében, hogy ezek a feltételek teljesüljenek a példák megfeleljenek a fenti kritériumnak több optimalizációt is leimplementáltunk a 2.3.1 részben leírtaknak megfelelően.

A literálokon kívül hasonló módon ellenőrizzük még a relációs operátorokat is.

Mivel a szegmentálásnak köszönhetően a kódok mérete csökkent, így a kódokban található literálok és relációs operátorok száma is csökkent az egyes részpéldák esetén. Ennek köszönhetően szigorodtak a fenti feltételek a korábbi munkánkhoz képest: amennyiben egy teljes C fájlban lévő literálok korábban rész multihalmazai voltak a keletkező assembly kódnak, úgy most a darabolás miatt a rész multihalmazok nem biztos, hogy megfelelnek ugyanezen követelménynek a megfelelő assembly literálok rész multihalmazaira nézve. Ez a szigorítás további optimalizációs szabályok implementálását vonta maga után. Erre példa, ha fordítás során a $x = y - 12$; $y = z - 12$ -ből $x = y + 12$; $y = z + -12$; lesz, akkor a literálok multihalmaza mindkét esetben $\{-12: 1, 12: 1\}$, holott szegmentálást követően egyik értékadásban sem lesznek helyesek a literálok.

Switch ugró táblák kezelése

Az assembly kódban a switch vezérlési szerkezetek egyes esetekben ugró táblákat tartalmaznak. Ezek azért jönnek létre, hogy csökkentsék az összehasonlítások számát a kódban. Az ugró táblák azonban jellemzően hosszúak és a kódvisszafejtő modell számára nehezen értelmezhetőek, ezért az assembly kódban átalakítjuk őket egy rövidebb formára, amit a modell könnyebben vissza tud fejteni.

Annak érdekében, hogy a modellünk kezelni tudja az ugró tábla bejegyzéseihez tartozó literálokat, minden bejegyzés után beszúrjuk azok sorszámát kommentként a sor végére. Ezzel az assembly jelentését nem módosítjuk, más többletinformációt nem adunk hozzá az előfeldolgozás során.

Szegmentációs példák utólagos módosítása

Mellékhatásos kifejezések esetén előfordul, hogy az assembly kód darabolása (az eredeti C kód ismerete nélkül) nem egyértelmű. Mivel a modell tanításánál ez problémát okozhat, ezeket a többértelműségeket az adatgenerálás során megszüntetjük.

Vegyük példának az alábbi ekvivalens kódokat:

1. `y = ++x;`
2. `x += 1;`
`y = x;`

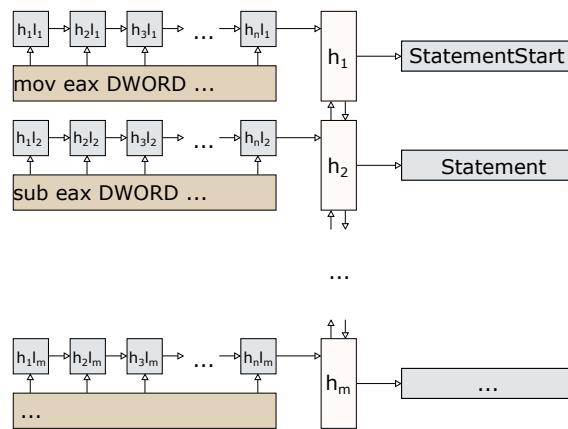
Ezek ugyanazt az assembly kódot eredményezik, ezért értelemszerűen a szegmentáció se egyértelmű: az assembly kódot lehet úgy is darabolni, hogy az első kódnak feleljen meg, és úgy is, hogy a másodiknak. Ahhoz, hogy feloldjuk a többértelműséget, mi mindig azt a darabolást választjuk, ami több részre tagolja a kódot (azaz jelen példában a második kódnak megfelelő szegmentálást választanánk). Ezért az ilyen esetekben módosítjuk az elvárt szegmentációt úgy, hogy minél több kóddarab keletkezzen. Ez a módosítás azon mellékhatásos kifejezéseket érinti, melyeknek a mellékhatása a kifejezés legelején hajtódik végre (így ezek a mellékhatások kezelhetőek egy külön C kódbeli utasításként).

Emiatt a szegmentálási- és kódvisszafejtési adathalmaz között kisebb inkonzisztencia lép fel (hiszen lehet, hogy a szegmentáció nem tükrözi az eredeti C kód felépítését), azonban ez nem probléma, mivel a továbbiakban ezeket az adathalmazokat már külön kezeljük. Ezen többértelműség kezelését optimalizációs szabályokkal is

meg lehetne oldani, azonban ez olyan szabályok implementálását vonná maga után, melyeket a gcc fordító nem végez el. Emellett ilyen módon a kódviszafejtő modell többféle kódból is tanulhat, hiszen a kódviszafejtési adathalmazban továbbra is előfordulnak a különböző mellékhatásos kifejezések (itt már nincs gond az egyértelműséggel, hiszen ezen példáknál már megtörtént a szegmentálás).

2.4. Modellek

2.4.1. Szegmentáló modell

2.2. ábra. A szegmentáló modell felépítése. A kapott bemenetet (az ábrán barnával jelölve) beágyazás után szavanként feldolgozzuk egy GRU segítségével lineárisan, ezeket az ábrán h_{il_j} állapotokkal vannak jelölve (az l a feldolgozott sor sorszámát jelöli). A szavankénti feldolgozást követően a sor egy rejtett vektorba lesz enkódolva, mely bemenetét képezi a kétirányú GRU-nak (az ábrán függőlegesen van elhelyezve). Ennek kimeneteire alkalmazott lineáris rétegek fogják a kimeneti címkéket megadni.

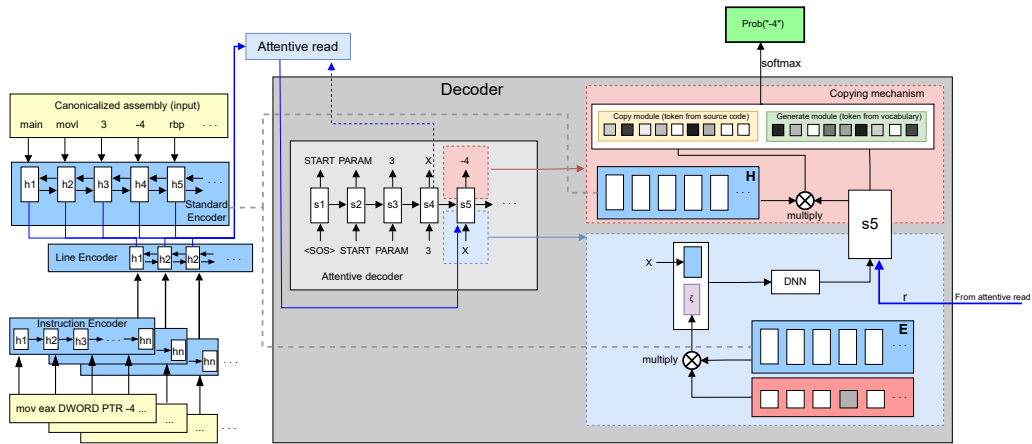
A szegmentáló modellünk egy beágyazó (**embedding**) réteget használ a bemeneten, ami egy súlyokat tartalmazó vektort rendel minden egyes bemeneti tokenhez. A túltanulás elkerülése érdekében az embedding réteg kimenetére dropout-ot alkalmazunk 0,1-es eldobási paraméterrel. A bemenetet ezután soronként egy egyirányú **GRU** [12] segítségével egy-egy rejtett állapotvektorba tömörítjük. Ezek sorozatát dolgozza fel egy második, immár kétirányú GRU réteg, mely kimenetét két egymás után fűzött (*ReLU* aktivációs függvényvel elválasztott) lineáris réteg képezi le a megfelelő mennyiségű ($12 + 1$ padding) kimeneti címkére.

Tekintve, hogy a számliterálok nem adnak többletinformációt a szegmentálás esetén, így azokat a szegmentálás idejére **NUM** tokennel maszkoltuk ki, így csökkentve a létrejövő szótár méretét. A címkék rugalmas kezelése érdekében a **.L<NUM>**

alakot feldaraboltuk a .L részre és számjegyekre. Így a korábban ismeretlen címkék használata nem okoz gondot a modellnek: a címke jelzőjéből a címke tényét, míg a számliterálok alapján annak azonosítóját képes észlelni, és más előfordulási helyekkel összekötni.

A modell tanítására az **Adam** [16] algoritmust, hibájának mérésére a **Cross Entropy Loss** függvényt használjuk, hiperparaméterei a 3.1 táblázatban olvashatók.

2.4.2. Kódvisszafejtő modell

2.3. ábra. A kódvisszafejtő modell felépítése. Az ábra a korábbi munkánkban [7] található ábra alapján készült. A bal oldalon látható a kibővített kódoló a bemenetet soronként és tokenenként is feldolgozza. Az így létrejövő reprezentációkat használja fel a dekódoló a kimenet meghatározására. A dekódolónak része az *attentive read* [13], illetve a *selective read*, mely az ábra jobb alsó sarkában látható. A dekódoló GRU-ját követően a létrejövő rejtett állapotot a modell felhasználja a szótárból (jobb oldal), illetve a bemeneti tokenekből (bal oldal) való predikcióhoz. A két eredményt összefűzve kapjuk meg a következő kimeneti token súlyozását.

Kódvisszafejtő modellünk korábbi munkánkhoz hasonlóan [7] most is egy RNN alapú **encoder-decoder** modell [10] attention-nel [13] és másoló mechanizmussal [8] kiegészítve. Tekintettel arra, hogy a C absztrakciós szintje jelentősen magasabb az assembly nyelvéhez képest (az előbbi egy utasítása az utóbbiban számosnak felel meg), ezért egy sorozatnyi assembly kódot alakítunk át egy rövid C utasítássá (RPN alakban). Ennek kezelésére kiegészítéseket tettünk a kódoló működésében megváltoztatva ezzel az egész modellünk viselkedését.

Korábban a modell bemenete egyetlen tokensorozat volt, melyben az assembly tokenek a sorok elválasztása nélkül szerepeltek, így a modellnek azt is külön meg

kellett tanulnia, hogy az egyes utasítások hol kezdődnek és meddig tartanak. Ennek javításaként a bemenet feldolgozását a szegmentáló modell (2.4.1) bemenetét is feldolgozó architektúrával egészítettük ki. Az assembly így soronként is feldolgozásra kerül, megadva a modell számára a lehetőséget, hogy az utasításokat, mint önálló egység is kezelni tudja.

Tokenenkénti feldolgozás esetén a bemenet egy beágyazó (**embedding**) rétegen halad keresztül, mely által megadott vektorokat egy kétirányú GRU dolgozza fel. Soronkénti feldolgozásnál az ugyanazon embedding réteg által adott súlyokat először soronként egy egyirányú GRU dolgozza fel, majd ennek kimeneteit dolgozza fel egy kétirányú GRU réteg. Az így kapott két kimenetet (összesen 4 vektor reprezentáció) összefűzzük, majd egy lineáris réteg segítségével negyedére tömörítjük. Ezt a vektor reprezentációt kapja meg a dekódoló, hogy a kimenetet létrehozhassa.

Mindkét esetben az embedding réteget megelőzően kimaszkoljuk a modell számára a számliterálokat, ezáltal az esetlegesen előforduló új számliterálok kezelését lehetővé téve. Mindössze három számliterált kezelünk speciális módon, ezek a 0, 1, -1, melyekre a modellnek az egyértelműség miatt van szüksége, hogy meg tudja különböztetni a ++ operátort a += NUM-tól. Ellenkező esetben a modellnek nincs lehetősége megkülönböztetni a kettőt, tekintve, hogy mindkettő ugyanarra a kimaszolt assembly kódra fordul. A modell kimenetében és magában a másoló mechanizmusban is elvárjuk a helyes számliterálok megadását, viszont ezt a modellnek csupán a kontextusból meg kell megoldania.

A dekódoló a kimeneti tokenek létrehozásához figyelembe veszi az előző lépés kimenetét képző rejtett állapotot, a legutolsó kimeneti tokent, az előző lépés másolási súlyait és a kódoló rejtett állapotait, majd ezek alapján létrehozza a következő kimeneti tokent meghatározó eloszlást.

A másoló mechanizmus [8] által bevezetett attention mechanizmust alkalmazzuk: az előző másolási valószínűségek és kimeneti token alapján kiszámoljuk a *selective read* értékeit (mely az előzőleg generált token másolási súlyait használja fel *attention* súlyoknak), majd ezekkel súlyozzuk a kódoló által létrehozott, memóriában eltárolt vektorokat.

Ezen felül használjuk az attention mechanizmust [13] is, melyhez összeszorozza az aktuális rejtett állapotot a kódoló kimeneteivel, majd ezen szorzat normalizált alakjával súlyozza a kódoló kimeneteit.

A dekóder a két attention eredményét és a bemenetre alkalmazott embedding

réteg kimenetét összefűzi, majd bemenetként odaadja a saját egyirányú GRU rétegének, ezzel léptetve az aktuális rejtett állapotot is. A kapott új rejtett állapotot *ReLU* aktivációs függvényekkel elválasztott lineáris rétegek sorozata a nem-másolható tokenek súlyaivá alakítja. Emellett a másoló mechanizmus működése értelmében az új rejtett állapotot összeszorozzuk a kódoló rejtett állapotaival, ezzel egy súlyozást hozva létre a bemenet egyes tokenjeihez. Az így kapott két súlyozásból egyetlen valószínűségi eloszlást hozunk létre a **softmax** függvény segítségével, majd a bemenetben többször szereplő tokenek súlyait összevonjuk, ezáltal megkapva a másolási valószínűségeket.

Tanítás során hibafüggvényként az **NLLoss**-t alkalmazzuk a kimeneti valószínűségek (elemenkénti) logaritmusának ellentettjére, míg tanító algoritmusként az **Adam**-et [16] használtuk. A mélyebb tanítás érdekében a dekódolóban az embedding réteg kimenetére alkalmaztunk egy **dropout** réteget is. A modell hiperparaméterei a 3.2 táblázatban olvashatók

2.5. C kód előállítás

A részek visszafordítása után újra össze kell illeszteni a létrejövő RPN darabokat. Mivel a kódrészek rendezettsége a darabolástól kezdődően végig megmarad, helyüket pedig a **BLOCK** kulcsszó egyértelműen jelöli a visszafordítást követően is, így elegendő végigmenni a **BLOCK** kulcsszavakon és kicserélni őket a megfelelő RPN kódrészletre. Ezt az algoritmust a feldarabolási rekurzió legalsó szintjétől kezdjük és haladunk egyre fel a rekurzió mentén. Az eljárás eredményeként megkapjuk a teljes RPN kódot.

A C kódot korábbi munkánkhöz[7] hasonlóan alakítjuk vissza RPN alakból. Ennek első lépése a szorzás, osztás, maradékszámítás szabály alapú felismerése és visszaalakítása. Ezt követően az RPN-t AST formává alakítjuk egy verem segítségével, operátor vagy vezérlési szerkezet észlelése esetén kivesszük a megfelelő mennyiségű elemet a veremből és aktuális nyelvi elem alá rendelve új csúcsot hozunk létre az AST-ben. A kódot az AST formából a **pyparser**[15] segítségével egyértelműen visszaalakítjuk C programkóddá.

3. fejezet

Kiértékelés

Az alábbiakban ismertetjük kiértékeléshez használt mérőszámokat és a módszereink eredményeit.

3.1. Mérőszámok

Korábbi munkánkhoz hasonlóan [7] most is két mérőszámot alkalmazunk.

Tokenenkénti pontosság Az első mérőszám a tokenenkénti pontosság, mely tokenenként vizsgálja az elvárt és a kapott kimenetet. Amennyiben az adott pozíción megegyeznek a tokenek, úgy 1, ellenkező esetben 0 értékkel veszi az adott tokenet. Az így kapott értékeket összeadja és elosztja az elvárt kimenet hosszával, így minden bemenetre megkapjuk a helyesen visszaadott tokenek arányát. A későbbiekben az egyes bemenetekre számolt érték átlagát fogjuk érteni a tokenenkénti pontosságon.

Tökéletes kódvisszafejtés/címkézés aránya A második mérőszám a tökéletes visszafordítási/címkézési arány, mely a kapott és az elvárt kimenet teljes egyezését vizsgálja. Ezen érték 1, ha az adott bemenetre a teljes kód megegyezik, tehát a kapott kimenet minden tokenje megegyezik a megfelelő tokennel az elvárt kimenetben, ellenkező esetben az érték 0. A továbbiakban ezen értéknek a vizsgált bemenetekre vett átlagát fogjuk tökéletes visszafordítási aránynak nevezni, hasonlóan a tokenenkénti pontossághoz.

3.2. Tanító adathalmaz és tanítási paraméterek

Tanító adathalmazként a fent (2. fejezet) leírt módon generáltunk 220 000 példakódot, melyeket ezután előfeldolgoztunk. Az így létrejövő 1 800 000 szegmenst tartalmazó kódvisszafejtési és szegmentálási adathalmazzal tanítottuk a modellünket.

A szegmentáló modellünk tanítási adatai a 3.1 táblázatban olvashatóak.

Paraméter	Érték
tanítási ráta	10^{-5}
batch méret	512
rejtett állapot mérete	512
soronkénti rejtett állapot mérete	16
beágyazási méret	16
epochok száma	200
dropout kidobási arány	0,2

3.1. táblázat. Szegmentáló modellünk tanítási paraméterei

Kódvisszafejtő modellünk tanítási paraméterei a 3.2 táblázatban olvashatók.

Paraméter	Érték
tanítási ráta	3×10^{-5}
batch méret	512
rejtett állapot mérete	512
soronkénti rejtett állapot mérete	32
beágyazási méret	128
epochok száma	100
dropout kidobási arány	0,4

3.2. táblázat. Kódvisszafejtő modellünk tanítási paraméterei

A szegmentálásnak köszönhetően az egyszerre feldolgozott kódszegmensek mérete lecsökkent. Az adathalmazokban lévő példák címkénkénti maximális token hossza a 3.3 táblázatban olvashatóak.

3.3. Eredmények

Az alábbiakban ismertetjük a munkánk során elért eredményeket. Mivel két külön modellt alkalmazunk a szegmentálásra és a kódvisszafejtésre, így ezek eredményeit is külön mérjük ki.

Nyelvi elem	Maximális assembly hossz
Statement	210
If	119
While	119
Do-while	130
Switch	251
Inseparable	225
Other	42

3.3. táblázat. A leghosszabb assembly példák hossza egyes nyelvi elemenként.

3.3.1. Szegmentálás

A szegmentáló modellünk esetén a tokenenkénti pontosságot a helyesen címkézett sorok arányával értelmezzük, tekintve, hogy minden sor saját címkével van ellátva a modell kimenetében. Hasonlóan a tökéletes címkézés az egész címkézett blokkra van számítva. A címkék, ellentétben a korábbi munkákkal, nem csak a darabolás helyeit határozták meg, hanem azt is, hogy az egyes sorok milyen jellegű C kódrészlethez kapcsolódnak. Modellünk a 99,9%-os tokenenkénti pontosságot és 99,1%-os tökéletes címkézési arányt ért el.

3.3.2. Kódvisszafejtés

Nyelvi elem	Tokenenkénti pontosság	Tökéletes kódvisszafejtési arány
Statement	99,0%	97,1%
If	99,7%	98,9%
While	99,8%	99,5%
Do-while	99,5%	98,8%
Switch	96,4%	74,9%
Inseparable	98,0%	93,7%
Other	100,0%	100,0%

3.4. táblázat. A kódvisszafejtő modell eredményei az egyes címkéken.

A kódvisszafejtés feladatára sikeresen betanítottunk egy modellt, mely az összes típusú (címkéjű) assembly szegmensen tanult. Ezt a modellt 100 epoch-on keresztül tanítottuk, ennek végén 99,0%-os tokenenkénti pontosságot és 96,8%-os tökéletes

Nehézségi szint	Tokenenkénti pontosság	Tökéletes kódvisszafejtési arány
1	99,7%	98,6%
2	99,9%	99,9%
3	100,0%	100,0%
4	99,0%	96,8%
5	99,1%	97,6%
6	99,2%	97,9%
7	99,3%	97,9%
8	99,2%	97,7%
9	99,1%	96,8%
10	99,0%	96,8%

3.5. táblázat. A kódvisszafejtő modell eredményei az egyes nehézségi szinteken. A nehézségi szintek O. Katz és tsi. [2] munkájában, illetve korábbi munkánkban [7] lettek definiálva.

visszafejtési arányt ért el. Modellünk eredményei az egyes nyelvi elemeken a 3.4 táblázatban olvashatók.

A tanítás során a modellünk tanítási és tesztelési mérőszámainak alakulása az alábbi ábrákon (3.1) láthatók.

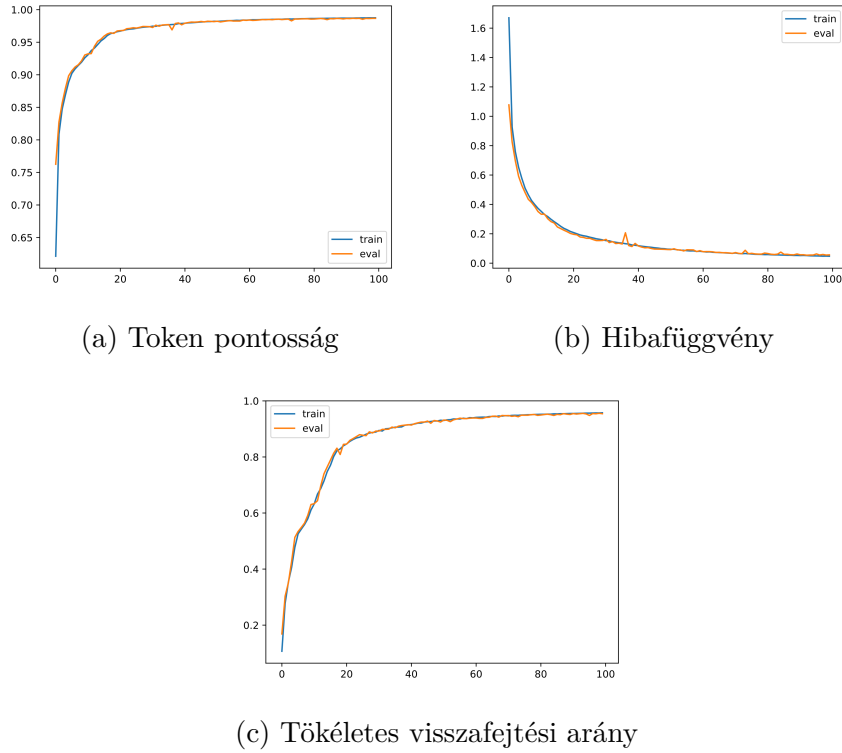
3.3.3. Valós példák

Modelljeinket valós kód példákon is kiértékeljük. Tesztpéldáinkat a Codeforces¹ oldalról gyűjtöttük. Ezen adathalmaz megegyezik a korábbi munkánk [7] során használt valós kódokkal.

A példakódok közül kiszűrtük azokat, melyek csak általunk támogatott nyelvi elemeket tartalmaztak. A szűrt példákból eltávolítottuk a beolvasó és kiíró függvényhívásokat, a `for` ciklusokat velük megegyező `while` ciklusokra cseréltük le.

A létrejövő 1382 darab példát ezután lefordítottuk assemblyre a `gcc` segítségével, majd a szegmentáló modellünkkel feldaraboltuk. A létrejövő darabokat a kódvisszafejtő modellünk részenként RPN alakra hozta, ezeket ezután a beágyazott blokkok behelyettesítésével összefűztük. Az így létrejövő RPN kódot végül összehasonlítottuk az eredeti C programból készített RPN kóddal.

¹<http://codeforces.com/> 2022

3.1. ábra. A tanítási és kiértékelési (validációs) eredmények az epochszám függvényében. A függőleges tengelyek nem feltétlenül nullától kezdődnek.

Nyelvi elemek	Szegmentálás	Tökéletes visszafejtési arány
Korábbi munkánk ²	Nincs	51%
Új nyelvi elemek ³	Rekurzív	60,2%
Bővített új nyelvi elemek ⁴	Rekurzív	34,1%

3.6. táblázat. Valós példákon elért eredmény a rekurzív szegmentálás és a nyelvi elemek függvényében.

²A támogatott nyelvi elemek a korábbi munkánkban [7] vannak részletezve

³Korábbi munkánk [7] kiegészítve hátul tesztelő ciklusokkal, *augmented* értékadással, nagy méretű *switch* utasításokkal

⁴Az „Új nyelvi elemek” kategória kiegészítve beépített függvények, integrális típusok, *break* és *continue* támogatással; számok kimaszkolásával a kódvisszafejtő modell esetén is

4. fejezet

Diszkusszió

Korábbi munkánk során a leghosszabb sikeresen visszaalakított assembly kód hossza 908 token volt, viszont a hasonlóan hosszú, illetve ennél hosszabb példák esetén jelentősen lecsökkent a rendszer hatásfoka. Ezzel szemben jelenlegi munkánk során hosszabb kódok is kezelhetővé váltak, mivel a teljes kódhossz helyett az egyes szegmensek méretére terelődött át a hossz limitáció. A leghosszabb kezelt szegmens kevesebb, mint 260 tokent tartalmazott, így a modellünk jobb eredményeket tudott elérni.

Bevezettük a hátul tesztelő ciklusok támogatását, melyeket a szegmentáló modell sikeresen megtanult kezelni. Ezen ciklusok csupán egyetlen utasítással térnek el az elől tesztelős ciklusoktól, a kódvisszafejtő modellünk mégis képes volt ezt megtanulni, és megkülönböztetni a két vezérlési szerkezetet assembly szinten.

Az alapcikk [1] eredményeit, mely kevesebb, mint 12%-ot tudott elérni tökéletes visszafejtés terén, több mint 80 százalékponttal sikerült javítani.

O. Katz és tsi. [2] legbonyolultabb szintjükön elért eredményeiket 23 százalékponttal javítottuk meg tökéletes visszafejtést tekintve.

C. Fu és tsi. [3] legösszetettebb mért adathalmazra nyelvi elemeket tekintve része a mi legbonyolultabb adathalmazunknak. Ezen az adathalmazon ők 67%-ot értek el, míg nekünk sikerült 96,8%-ra emelnünk a tökéletes visszafejtési arányt.

R. Liang és tsi. [4] alkalmazták elsőként a szegmentáció módszerét, bár az még nem volt rekurzív szegmentáció. Utólagos hibajavítás nélküli eredményüket szegmentálás terén 5 százalékponttal sikerült növelnünk 93,85%-ról 99,1%-ra, míg tökéletes visszafejtési arányt tekintve 18,5 százalékponttal sikerült felülmúlni munkájukat.

Második munkájukhoz képest [5], melyben már egy Transformer architektúrát alkalmaztak, 0,4 százalékponttal sikerült jobb szegmentálást elérnünk (98,65% helyett 99,1%), és 94,41%-os tökéletes visszafejtési arányhoz képest közel 2,4 százalékpontos javítást tudtunk elérni, különös tekintettel arra, hogy számukra az azonosítók kezelése nem volt megoldható és példák komplexitása bőven az általunk vizsgált példák komplexitása alatt maradt.

I. Hosseini és tsi. munkájában elért átlagos szerkesztési távolsága 0,46, míg esetünkben a hibásan prediktált tokenek aránya átlagosan kevesebb, mint 1%.

Korábbi munkánkhoz [7] képest 9,2 százalékponttal jobb tökéletes visszaalakítási arányt értünk el a rekurzív szegmentálás módszerével. A szegmentálásnak köszönhetően sikerült az eddigi legnehezebbnek vélt nyelvi elemek (egymásba ágyazott kétoperandusú művelet) visszaalakítása esetén jelentős javulást elérni.

A számok döntő többségét (a 0, 1, -1 kitételeivel) kimaszkoltuk a kódvisszafejtő modell számára, így csupán a kontextus segítségével kellett a másolási feladatot megoldania. Ez a módszer elősegítette, hogy a számliterál értékétől függetlenül legyen képes a modell az adott token kezelni, illetve az új számliterálok támogatását is megkönnyítette. A várakozással ellentétben modellünk hatásfoka nőtt, miután kimaszkoltuk a számliterálokat, ezzel is igazolva, hogy a másoló mechanizmusnak [8] nincs szüksége az adott token értékére, csak a környezetére.

Méréseink során néhány gyakoribb hibát észleltünk a modellek kapcsán, a továbbiakban ezeket ismertetjük.

Vezérlési szerkezet feltételében lévő mellékhatásos prefix unáris operátorok esetén (++, --) gyakran külön utasításként értelmezi ezeket a szegmentáló modell, így az elvárt kimenettől eltérő, ámbár azonos működésű C kódot fordít vissza a rendszer.

A kétoperandusú kommutatív operátorok operandusait gyakran megcseréli a kódvisszafejtő modell visszaalakítás során. A kapott eredmény jelentésben azonos az elvárttal, viszont a mérések során hibának számítjuk ezen eltéréseket.

Az augmented és az egyszerű értékadásokat gyakran cseréli fel a modell ekvivalens módon, viszont az egyezés szempontjából ezek hibás példáknak vannak tekintve.

Amennyiben a szegmentáló modell hibásan darabolja fel a bemenetet, úgy az esetek döntő többségében a kódvisszafejtő modell már nem képes a szegmensből az elvárt kimenethez hasonlót visszaadni. Ez a limitáció a szegmentáló modell magas tökéletes címkézési aránya miatt azonban csak korlátozottan befolyásolja a rendszert.

5. fejezet

Összefoglalás

Készítettünk egy *single-pass end-to-end* kódvisszafejtő rendszert másoló mechanizmussal [8] és rekurzív szegmentálással. Előbbinek köszönhetően a kódvisszafejtő modellünk képes helyesen prediktálni az azonosítókat és a literálokat, míg a rekurzív szegmentálás megoldást jelent a korábbiakban jellemző hossz limitáció problémájára.

Eredményeink megmutatták, hogy sikeresen lehet egyszerű mélytanulási eszközökkel alacsony szintű kódot feldarabolni, majd a darabokat visszaalakítani magas szintű kódra. Módszereinkben nem használtunk utólagos hibajavítási technikákat, ezeket a másoló mechanizmus [8], a rekurzív szegmentáció és az assembly nyelvhez igazodó feldolgozás váltotta ki. Kijelenthető, hogy utólagos hibajavítás nélkül modellünk felülmúlta a korábbi munkák utólagos hibajavítási technikák alkalmazása nélkül vett eredményeit, hibajavítással vett eredményeit pedig elérte.

Modelljeink megkapták a feldolgozandó bemenetet soronkénti feldolgozásra is, lehetővé téve ezáltal, hogy a modellek a tényleges információra tudjanak fókuszálni.

Rámutattunk, hogy a számliterálok értéke nem jelent többletinformációt egyik modell számára sem, így kimaszkolásuk jelentősen növeli az új számliterálok kezelésének képességét valamint a modellek általánosító képességeit.

A korábbi munkánkhoz képest [7] több új nyelvi elem támogatását is bevezettük: *do-while* ciklus, *switch* esetén keletkező *jump table*, *augmented* értékadások, beépített függvények, integrális típusok, **break** és **continue**.

Ezek eredményeként sikerült a valós kód példákon rámutatnunk, hogy a rekurzív szegmentálással nagyban növelhető a kódvisszafejtés sikeressége.

A továbbiakban tervezzük a támogatott nyelvi elemek halmazát tovább bőví-

teni, illetve egy alkalmazást készíteni, mely integrálható fejlesztői környezetekbe, ezzel további valós példákat gyűjtve és a felhasználók számára elérhetővé téve az eredményeinket.

Köszönetnyilvánítás

Köszönjük témavezetőink segítő útmutatását.

A Kulturális és Innovációs Minisztérium ÚNKP-23-2 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

Irodalomjegyzék

- [1] Deborah S. Katz, Jason Ruchti és Eric Schulte. „Using recurrent neural networks for decompilation”. *2018 IEEE 25th International Conference on Software Analysis, Evolution and Reengineering (SANER)*. 2018, 346–356. old. DOI: 10.1109/SANER.2018.8330222.
- [2] Omer Katz és tsai. „Towards Neural Decompilation”. *CoRR* abs/1905.08325 (2019). arXiv: 1905.08325. URL: <http://arxiv.org/abs/1905.08325>.
- [3] Cheng Fu és tsai. „Coda: An End-to-End Neural Program Decompiler”. 32 (2019). Szerk. H. Wallach és tsai. URL: <https://proceedings.neurips.cc/paper/2019/file/093b60fd0557804c8ba0cbf1453da22f-Paper.pdf>.
- [4] Ruigang Liang és tsai. „Neutron: an attention-based neural decompiler”. *Cybersecurity* 4.1 (2021), 1–13. old. DOI: 10.1186/s42400-021-00070-0.
- [5] Ruigang Liang és tsai. „Semantics-Recovering Decompilation through Neural Machine Translation”. *CoRR* abs/2112.15491 (2021). arXiv: 2112.15491. URL: <https://arxiv.org/abs/2112.15491>.
- [6] Iman Hosseini és Brendan Dolan-Gavitt. „Beyond the C: Retargetable Decompilation using Neural Machine Translation”. *arXiv preprint arXiv:2212.08950* (2022).
- [7] Gergő Szalay és tsai. „Single-pass end-to-end neural decompilation using copying mechanism (under review since June 2023)”. *Springer Nature Neural Computing and Applications* (2023).
- [8] Jiatao Gu és tsai. „Incorporating Copying Mechanism in Sequence-to-Sequence Learning”. *CoRR* abs/1603.06393 (2016). arXiv: 1603.06393. URL: <http://arxiv.org/abs/1603.06393>.

- [9] Warren S McCulloch és Walter Pitts. „A logical calculus of the ideas immanent in nervous activity”. *The bulletin of mathematical biophysics* 5 (1943), 115–133. old.
- [10] Ilya Sutskever, Oriol Vinyals és Quoc V Le. „Sequence to Sequence Learning with Neural Networks”. *Advances in Neural Information Processing Systems*. Szerk. Z. Ghahramani és tsai. 27. köt. Curran Associates, Inc., 2014. URL: <https://proceedings.neurips.cc/paper/2014/file/a14ac55a4f27472c5d894ec1c3c743d2-Paper.pdf>.
- [11] Sepp Hochreiter és Jürgen Schmidhuber. „Long short-term memory”. *Neural computation* 9.8 (1997), 1735–1780. old.
- [12] KyungHyun Cho és tsai. „On the Properties of Neural Machine Translation: Encoder-Decoder Approaches”. *CoRR* abs/1409.1259 (2014). arXiv: 1409.1259. URL: <http://arxiv.org/abs/1409.1259>.
- [13] Dzmitry Bahdanau, Kyunghyun Cho és Yoshua Bengio. „Neural Machine Translation by Jointly Learning to Align and Translate”. (2015). Szerk. Yoshua Bengio és Yann LeCun. URL: <http://arxiv.org/abs/1409.0473>.
- [14] Ashish Vaswani és tsai. „Attention is All you Need”. *Advances in Neural Information Processing Systems*. Szerk. I. Guyon és tsai. 30. köt. Curran Associates, Inc., 2017. URL: <https://proceedings.neurips.cc/paper/2017/file/3f5ee243547dee91fbd053c1c4a845aa-Paper.pdf>.
- [15] Eli Bendersky. *pyparser*. <https://github.com/eliben/pyparser>. 2021.
- [16] Diederik P. Kingma és Jimmy Ba. „Adam: A Method for Stochastic Optimization”. (2015). Szerk. Yoshua Bengio és Yann LeCun. URL: <http://arxiv.org/abs/1412.6980>.